

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Practici Tractatus, De Legibus

Marchius, Ewald

Coloniæ Agrippinæ, 1660 [erschienen] 1661

Cap. XX. Vtrum Lex pœnalis obliget in conscientia ad id præstandum, pro quo pœna imponitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42256

ordinarijs causis, obligare ad profundendam vitam. Ita Wigg. in 1. 2. q. 96.

C A P U T XX.

Utrum Lex pœnalis obliget in conscientia, ad id præstandum, pro quo pœna imponitur

Notandum est, Legem aliam dici pœnalem, quæ nimirum præcipit aut prohibet aliquid, nullâ expressis terminis pœna appositâ, contra transgressores, ut est Decalogus. Aliam vero dici pœnalem, eam videlicet in qua disertis verbis pœna exprimitur. Et hanc rursus subdividi, in pœnalem mixtam & pure pœnalem. Mixta dicitur, quæ explicitè præcipit vel prohibet aliquid & simul pœnam apponit, ut est hæc de ligno scientiæ boni & mali ne comederis, in quacunque die autem comederis, morte morieris. Potest autem hæc subdividi, in eam quæ aliquid præcipit vel prohibet, & pœnam contra facientes ponit, quasi copulative, v. g. nullus frumentum, extra patriam avehat, qui avexerit luat centum, quæ vocatur ab aliquibus copulative mixta. Et in eam, quæ ista ponit disjunctive v. g. nullus avehat frumentum, vel pendat arario Reipub. tantum, vel tantum. Et potest vocari disjunctive mixta. Pure pœnalis est, quæ nihil præcipit aut prohibet, terminis expressis, sed facienti vel non facienti hoc vel illud

illud, statuit certam aliquam pœnam v. g. qui maledixerit Patri aut Matri, morte moriatur. his præmissis:

Dico uno: Lex pœnalis mixta, copulative posita, obligat in Conscientia, ad præstandum id, pro quo pœna apponitur. Ita communiter Scholastici, Et Covarruias ad regulam peccatum p. 2. §. 5. n. 2. Castro l. 2 de Lege pœnali cap. 8. Sylo: Verbo obedientia, contra Navarr. Enchiridij cap. 2. 3 n. 55. Qui non universaliter, sed cum certis limitationibus, vult hoc verum esse.

Probatum primo, quia in tali Lege, continetur præceptum aliquod morale, Secundo, etsi addatur pœna, manet nihilominus, illius præcepti obligatio, in Conscientia, non secus quam in alijs Legibus humanis, ubi pœna non apponitur; patet consequentia, quia alioquin oporteret dicere, quod obligatio ad pœnam repugnaret, culpæ, sive obligationi in conscientia. Quod tantum abest, ut potius illa hanc supponat, cum pœna proprie dicta non infligatur, nisi propter culpam, & ideo explicite apponitur pœna, ut homines magis excitentur, & moveantur ad Legis observationem, unde potius signum est majoris obligationis, sive Legislatorem, magis velle legem suam observari, quam quod inde pos-

fit colligi, non esse voluntatem Legislatoris obligandi.

Dico secundo. Lex pœnalis, mixta disiunctive posita, non obligat in conscientia determinate, ad rem propositam faciendam, sed vel ad eam observandam, vel ad tantumdem pendendum, quantum Lex statuit. Res evidens est, quia hoc ipso, quo sic disiunctive, Legislator constituit, relinquit in arbitrio subditorum, ut quam velint partem eligant; Et quamvis fieri posset, quod Legislatori gratius foret, observari priorem partem, quam pendere mulctam aut quasi mulctam, sub disiunctione appositam, hoc tamen non inducit obligationem, saltem sub mortali.

Dico tertio. Etiam Lex pure pœnalis, modo vera Lex pœnalis sit, obligat in conscientia, ad id, pro quo pœna imponitur. Ita Soto li. 1. de Justitia & Jure q. 6. art. 5. Covarru. supra art. 4. n. 4. & Theologi communiter. Probat: quia hoc ipso, quo Legislator statuit pœnam, significat se velle id fieri, pro quo pœna imponitur, quæ voluntas sic legitime subditis promulgata, illos obligat, non secus, quam alio modo explicata, nisi contingeret quod Legislator contrarium exprimeret; Unde in hujusmodi pœnali Lege,

im-

implicite continentur duæ Leges, V. G. qui noctu cum armis inventus fuerit, in vincula conjicietur, una scilicet respectu uniuscujusque privati, qua omnibus prohibetur, ne cum armis noctu incedant, quam proinde tenentur omnes observare. Altera respectu Judicis, qua præscribitur ut talem pœnam Reo infligat.

Dixi, modo vero Lex pœnalis sit, quia sunt aliquando constitutiones quædam, habentes speciem sive apparentiam Legis pœnalis, & tamen in proprietate, non sunt tales V. G. Canones quibus constituitur, quod qui contraxerint secundas nuptias, vel obierint officium Judicis, in causa sanguinis, arceantur à sacris Ordinibus. Item statuta quibus ordinatur, ut qui ad gradum Licentiæ non fuerint promoti, non admittantur ad Præbendas affectatas, vel ad munus Advocati, &c. Hæ nempe constitutiones, non sunt proprie Leges pœnales, sed tantum requirunt, quod certæ qualitates adsint vel absint, ut quis habeatur idoneus & habilis, ad ordines aut officium aliquod, unde non est intentio Legislatoris obligare, ut vel secundas nuptias non contrahat, vel officium non suscipiat, quem admodum, neque quod ad gradum Licentiæ debeat promoveri. Ut autem discrimen hoc

intelligatur tradit Covarr, supra hanc regulam; Quod videlicet, signum sit Legislatorem voluisse, obligare ad illud, pro quo poena, aut quasi poena apponitur, quando hoc expedit Reipub. ab omnibus passim fieri, vel non fieri. Quod ex materiae qualitate potissimum est colligendum; Eiusmodi autem non sunt, non suscipere officium Iudicis, non contrahere secundas nuptias, vel promoveri in scientiis ad gradum. Ita Wiggers in v. 2. q. 95. ar. 4.

C A P U T XXI.

Virum Lex poenalis, in conscientia obliget, ad subeundam poenam, ante Iudicis sententiam?

NOtandum Primo. Dupliciter à Legibus poenam constitui, aliquando sic quod ordinent tantum poenam, in quam transgressores condemnandi sunt. Aliquando vero, quod non tantum ita ordinent, sed etiam ipsae ferent sententiam ac damnent transgressores in poenam. Prioris generis dicuntur poenae sententiae ferendae. Posterioris autem sententiae latae.

Notandum. Secundo. Ex diversis loquendi modis, quibus Leges feruntur, esse discernendum, an poenae sint latae sententiae, discer-